

1.01 Izvirni znanstveni članek

UDK 78.036.9:7.079(497.4Bled)"1960/1966"

Prejeto: 5. 5. 2025

»Bled je dal polnoletnost našemu jazzu«: 65 let od prvega Jugoslovanskega jazz festivala na Bledu

IZAK ŠPAJZER

mag. zgodovine, svetovalec

Arhiv Republike Slovenije, Poljanska cesta 40, SI-1000 Ljubljana

e-pošta: izak.spajzer@gov.si

Izvleček

Septembra 1960 je na Bledu potekal prvi jugoslovanski jazz festival. Jugoslovanski jazz je tako manj kot deset let po polemikah glede morebitne prepovedi jazza dobil domovinsko pravico, jugoslovanski jazzisti pa nekakšen svoj domicil. Že na tretjem jazz festivalu leta 1962 je nastopilo tudi nekaj tujih jazzistov, kar se je v naslednjih letih nadaljevalo. Festival je tako dobil mednarodni značaj in postal prvi jazz festival na svetu, na katerem so nastopali tako glasbeniki z vzhoda kot z zahoda. Prelomni dogodek je bil nastop Modern Jazz Quarteta na festivalu leta 1964, s čimer je Jugoslovanski jazz festival prejel mednarodno priznanje in postal zanimiv za najuglednejše svetovne jazziste. Začetek konca blejskega obdobja festivala se je začel leta 1963, ko je Republiški svet za kulturo in prosveto festivalu ukinil denarno podporo. Leta 1967 se je tako festival preselil v Ljubljano, kjer poteka še danes.

Abstract

“OUR JAZZ CAME OF AGE IN BLED”: 65 YEARS SINCE THE FIRST YUGOSLAV JAZZ FESTIVAL IN BLED

In September 1960, the first Yugoslav jazz festival was held in Bled. Less than ten years after the controversy over the possible ban on jazz, Yugoslav jazz thus gained its homeland rights, and Yugoslav jazz musicians gained a kind of domicile of their own. Already at the third jazz festival in 1962, several foreign jazz musicians performed, and this continued in the following years. The festival thus acquired an international character and became the first jazz festival in the world to feature musicians from both the East and the West. The breakthrough event was the performance of the Modern Jazz Quartet at the festival in 1964, which earned the Yugoslav Jazz Festival international recognition and made it intriguing for the world's most distinguished jazz musicians. The beginning of the end of the Bled period of the festival began in 1963, when the Republic Council for Culture and Education discontinued financial support for the festival. In 1967, the festival moved to Ljubljana, where it still takes place today.

Ključne besede:

Jugoslovanski jazz festival,
Mednarodni jazz festival, jazz na Slovenskem, jazz festivali, Bled, jazz v Jugoslaviji

Keywords:

Yugoslav Jazz Festival,
International Jazz Festival, jazz in Slovenia, jazz festivals, Bled, jazz in Yugoslavia

Uvod

Jazz se je na Slovenskem prvič pojavil leta 1922 z Miljutinom Negodetom,¹ čeprav tedaj še ni šlo za jazz v pravem pomenu besede, temveč za zabavno in plesno glasbo tistega časa, v kateri se je včasih pojavila tudi kakšna sinkopa, poudarjen ritem, kasneje pa že tudi improvizacija. V 30. letih 20. stoletja se je na tedanji zgodnejazzovski oziroma zabavnoglasbeni sceni pojavil Bojan Adamič,² ki je sprva deloval kot pianist, kasneje kot saksofonist, trobentač in vodja ansamblov ter po vojni kot dirigent, skladatelj in aranžer Plesnega orkestra Radia Ljubljana (PURL), ki ga je junija 1945 tudi ustanovil. V prvih povojnih tednih in mesecih slovenski jazzisti še niso imeli težav z izvajanjem jazzu, pri čemer lahko kot prelomnico označimo koncert PURL-a v Beogradu (najverjetneje leta 1945). Na njem je orkester izvajal aranžmaje iz repertoarjev ameriških big bandov, nad čemer so bili poslušalci zelo navdušeni, medtem ko je tedanja oblast po koncertu Adamiča poklicala na zagovor in orkester nekaj let ni smel izvajati takšne glasbe.³ Konec 40. let je bil v Beogradu sklican simpozij o boju proti jazzu, na katerem je Adamič dosegel, da jazzu tedaj niso prepovedali.⁴ Gonjo proti jazzu je takrat izvajala oblast, ki je jazzu med drugim očitala, da kviri mladino.⁵ Po VI. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije in ukinitvi agitpropa novembra 1952 so za jazz nastopili ugodnejši časi.⁶

Povezava jazzu z Bledom obstaja že dolgo. Kot letoviški kraj je Bled že kmalu pritegnil številne tuje in domače ansamble, ki so v poletnih mesecih zabavali goste. Med ansambli, ki so nastopali v 20. letih 20. stoletja, najdemo tudi prve slovenske zasedbe zgodnjega jazzu, kot je Odeon.⁷ Na začetku 30. let 20. stoletja je ansamblu Ronny, v katerem je igral mladi Bojan Adamič, z Bleda uspelo izriniti tedaj sloviti nemški Orkester Erica Herseja, ki je pred tem več let igral v tamkajšnji Kazini,⁸ medtem ko je leta 1940 v blejski Kazini igral študentski orkester Broadway.⁹ Angažmaji orkestrov so se nadaljevali tudi po vojni, ko je več poletij na Bledu nastopal Plesni orkester Radia Ljubljana,¹⁰ poleg njega še nekateri drugi ansambli in orkestri, kot so Veseli berači,¹¹ Orkester Metro,¹² Akademski plesni orkester¹³ in Ansambel Mojmirja Sepeta.¹⁴

Leta 1960 je na Bledu potekal prvi Jugoslovanski jazz festival, ki letos (2025) obeležuje svojo 65-letnico. Na njem so se zbrali jazzisti iz vse Jugoslavije. Festival kot takšen pomeni pomembno prelomnico v zgodovini jazzu na Slovenskem, saj so domači jazzisti tako bistveno lažje prišli v stik z uglednimi tujimi jazzisti, čeprav moram omeniti, da so nekateri od teh že prej nastopili v Ljubljani, npr. Jutta Hipp,¹⁵ Louis Armstrong,¹⁶ Tony Scott¹⁷ in Modern Jazz Quartet.¹⁸

¹ Mazur: Jazz v Jugoslaviji od začetkov do danes, nepaginirano.

² Skale: *Razvoj slovenske zabavne glasbe in jazzu: Bojan Adamič*.

³ Koder: Prvih deset let, str. 46.

⁴ Luković: Večni fant s trobento: paberki iz življenja in dela Bojana Adamiča, 3. del, str. 25.

⁵ SI AS 1589/III, šk. 1, p. e. 4, Zapisnik V. plenarnega zasedanja CK KPS, 16.–17. 2. 1951, str. 57.

⁶ Gabrič: *Socialistična kulturna revolucija: slovenska kulturna politika 1953–1962*, str. 106.

⁷ Švara: Ko je bil boben na nožni pogon s činelama še čudo vseh čudes, str. 10.

⁸ Šmuc: Njegovih prvih 70 let 4, str. 36.

⁹ Časl: *Radijski portret: Aleksander Skale*.

¹⁰ Majdič: Naša leta: Miroslav Hočevar, str. 14.

¹¹ Intervju s Francetom Kapusom, 22. marec 2019.

¹² SI AS 2198, šk. 78, p. e. 1845, Priznanje lastnosti kulturnega delavca Janeza Severja pred vstopom v zavarovanje, 26. 12. 1986.

¹³ SI AS 1126, šk. 7, p. e. 664, Koledar prireditve na Bledu 1958, str. 2, 5.

¹⁴ Kajzer: *Razvoj slovenskega jazzu v luči družbenih sprememb (diplomsko delo)*, str. 83.

¹⁵ Bezič: Gostovanje Jutte Hipp in njenih solistov, str. 10.

¹⁶ Ciglič: Stara zvezda ni zbledela: Armstrong prihitel, zaigral, odšel v Izrael, str. 8.

¹⁷ Doživetje za ljubitelje jazzu. V: *Ljubljanski dnevnik*, 6. 7. 1957, št. 156, str. 2.

¹⁸ The Modern Jazz Quartet. V: *Koncertni list Slovenske filharmonije*, 13.–27. 5. 1960, št. 10, str. 165.

V prispevku sem skušal prikazati pregled prvih sedmih izvedb Jugoslovanskega jazza festivala, ki je potekal na Bledu, preden se je festival leta 1967 preselil v Ljubljano, kjer domuje še danes, s fokusom na slovenskih udeležencih. V raziskavi sem uporabil različne vire, od časopisnih člankov, radijskih oddaj, intervjujev, zbornikov, zvočnih nosilcev do arhivskih virov.

Priprave na festival

Ideje o jazzovskem festivalu so se začele pojavljati na Opatijskih festivalih,¹⁹ ko je prihajalo do srečanj med glasbeniki vseh velikih orkestrrov jugoslovanskih radijskih postaj.

»To je bilo na Opatijskem festivalu zabavne glasbe leta 1959. Skupina glasbenikov, kolegi iz Ljubljane, Zagreba in Beograda, smo se pogovarjali o potrebi jazzovskega festivala zaradi boljšega sodelovanja glasbenikov in prepoznavnosti jazza pri občinstvu. Tam smo bili Urban Koder in Aleksander Skale iz Ljubljane, Krešimir Oblak, Stipica Kalogjera in Ivo Körbler iz Zagreba, Vojislav Simić, Petar Vujić in Svetolik Jakovljević iz Beograda«, se je pogovorov spominjal Svetolik Jakovljević.²⁰ *»Že dve leti pred festivalom smo se Mazur, Skale, Šanca in jaz pogovarjali o tem, a težava je bila pri denarju. Spomnim se, da smo se pogovarjali z beograjskim združenjem glasbenikov, ki nam je dalo 50.000 DIN. To je bila za tisti čas sicer kar velika vsota in je pomagala, da se je ta stvar razvila«,* se je spominjal Vojislav Simić.²¹ Na začetku leta 1960 je potem potekalo ustanovno zasedanje Jugoslovanskega jazz festivala, kjer so se srečali predstavniki Združenj jazzovskih glasbenikov iz Ljubljane, Zagreba in Beograda, predstavniki Turističnega društva Bled in predstavniki Jugoslovanske radiotelevizije (JRT), katere takratna sekretarka Lida Frajt je tudi vodila zasedanje. Določili so, da bo 1. festival potekal v Kazinski dvorani od 15. do 18. septembra 1960.²² Jugoslovanski jazz festival na Bledu je tako postal četrti najstarejši jazz festival v Evropi.²³ Med pobudniki so bile tudi jazzovske zasedbe, med njimi Ansambel Mojmirja Sepeta.

»Mi smo igrali par let na Bledu v Kazinski dvorani in smo se pogovarjali s tamkajšnjimi turističnimi delavci, /.../ Šanca se je pisal takrat vodja turističnega društva, in smo jih začeli navduševati, da bi oni, po vzoru jazz festivalov, nekaj takega naredili na Bledu. In so se za to navdušili, so naredili kar eno malo delegacijo, so šli v Nemčijo, Frankfurt na jazz festival in so rekli, da je to fino, in tako je prišlo do tega jazz festivala«, se je začetkov festivala spomnil vibrafonist in pianist Ansambla Mojmirja Sepeta Jure Robežnik.²⁴ Bled je bil izbran predvsem zato, ker je bil obljuden turistični kraj, ki je v tistem času imel dovolj prenočišč tudi za obiskovalce, imel je tudi kazinsko dvorano, kjer so že prej potekali plesi in koncerti.²⁵ *»V letih 61, 62 je bila ta prireditel, ki je bila v Evropi glavna med štirimi. Bili so štirje večji festivali jazza in eden od teh je bil tudi blejski«,* je dejal Skale,²⁶ Mladen Mazur pa: *»Nekateri ga primerjajo s festivalom v Sanremu in celo s tistim v New Portu.«²⁷* Glavna medijska zastopnika festivala sta bila Radio in Televizija Ljubljana, ki je neposredno prenašala že prvi festival in tudi vse naslednje. Televizijski prenosi

¹⁹ Antič: V prvi vrsti pa funkcionarji mrkih obrazov, str. 28.

²⁰ Kramar: 60 let Jazz festivala.

²¹ Prav tam.

²² Skale: 30 let festivala jazza = 30 years of Jazz Festival, nepaginirano.

²³ Dekleva: Omizje: Stoletje jazz.

²⁴ Kumer: Nedeljski glasbeni portret: Jure Robežnik.

²⁵ Kramar: 60 let Jazz festivala.

²⁶ Kajzer: Razvoj slovenskega jazz v luči družbenih sprememb (diplomsko delo), str. 73.

²⁷ Frelih: Blejski festival jazz, str. 22.

Ansambel Mojmirja Sepeta na prvem Jugoslovanskem jazz festivalu leta 1960. Od leve proti desni: Ati Soss, Jure Robežnik, Mojmir Sepe, Mitja Butara, Pavel Oman, Franc Jagodic - Koko (Vir: Osebni arhiv družine Soss)

so bili v tistem času le neposredni, ker »snemanj takrat še ni bilo«, kot je dejal Dušan Hren, ki je v tistem času kot urednik TV-zabavnega programa skrbel za prenose festivala.

»Predvsem je bilo pa fino potem, ko so prišli magnetoskopi, ko smo lahko že programe in festivale lahko snemali, ker smo iz tega, kar je bilo na festivalu /.../ imeli majhne oddaje, ki so izšle kot jazzovske oddaje v TV program skozi vse leto. /.../ Veliko je ohranjenega še, /.../ ampak prav za predvajati /.../ je pa zelo malo, ker je bilo snemano vse na te dvocolske trakove, ki so sicer pri nas v arhivu, katerega je bilo veliko zbrisanega, ker ti trakovi so bili strašansko dragi, in so se brisali, tako, da niso spravljene, tako, kot se je zgodilo s Slovensko popevko.«²⁸

Jugoslovanski jazz festival (1960–1961)

Kot že zapisano je 1. Jugoslovanski jazz festival potekal od 15. do 18. septembra 1960 na Bledu. Potekal je v Kazini, ki je bila zanimiva predvsem zaradi premične strehe. Po koncertih so v Kazini sledili jam sessioni. Na festivalu je nastopilo 24 izvajalcev,²⁹ od tega 21 samostojnih izvajalcev (če ne štejemo dveh ad hoc zasedb, ki sta spremljali saksofonista Milana Stojanovića in vokalista Dragutina Diklića ter Vokalnega kvarteta Melos, ki ga je spremljal Trio Branka Kende) oziroma 112 izključno jugoslovanskih glasbenikov.³⁰ Do 13. julija 1960, ko je organizacijski odbor festivala Svetu za prosveto in kulturo poslal prošnjo za prispevek k primanjkljaju v proračunu, se je na festival prijavilo 30 instrumentalnih ansamblov, 13 instrumentalnih solistov, štirje vokalni ansambli in 19 vokalnih solistov.³¹ Na koncu je bilo prijavljenih 35 izvajalcev, vendar so organizatorji po lastni oceni omejili število teh na 21, pri čemer je imel vsak izvajalec za svoj nastop na voljo od 15 do 20 minut, ne glede na število izvedenih skladb.³²

Slovenske barve so zastopali Kvartet Jožeta Privška (vodja in vibrafonist Jože Privšek, klarnetist Peter Vrhunc, kontrabasist Tomo Mächtig in bobnar Dušan Popovič), Ansambel Mojmirja

²⁸ Kramar: *60 let Jazz festivala*.

²⁹ SI AS 631, šk. 106, Festivali u Jugoslaviji, str. 43.

³⁰ Skale: *30 let festivala jazza = 30 years of Jazz Festival*, nepaginirano.

³¹ SI AS 249, šk. 225, p. e. 225, Dopis Organizacijskega odbora Jugoslovanskega jazz festivala Svetu za prosveto in kulturo, 13. 7. 1960.

³² Sinkovič: Dileme oko karaktera Festivala, str. 11.

Sepeta (vodja, trobentač in pianist Mojmir Sepe, klarinetist in saksofonist Ati Soss, pianist in vibrafonist Jure Robežnik, kitarist Mitja Butara, kontrabasist Pavel Oman in bobnar Franc Jagodic - Koko) z Ninom Robičem in Majdo Sepe ter Ljubljanski jazz ansambel (vodja in trobentač Urban Koder, klarinetist Borut Bučar, tenor saksofonist Dušan Veble, pozavnist Franci Puhar, pianist Mario Rijavec, kitarist Kajetan Zupan, kontrabasist Miško Hočevar in bobnar Aleksander Skale)³³ z Marjano Deržaj. Nastopili so še: Trio Josipa Lorbka, Osiješki jazz ansambel, Trio Vasilija Beloševiča, Kvartet Borisa Frančiškovića z Ozremom Depolom in Ivanom Kelemnem, Kvartet Aleksandra Subote s Senko Veletanlić in Predragom Krstićem, Duo Davor Kajfeš & Krešimir Remeta, Kvartet Revišin – Davidović, Kvintet Aleksandra Koraća, Trio Boška Petrovića, Željko Savić s Kvintetom Boška Petrovića, Trio Vitas, Milan Stojanović s spremljavo, Dragutin Diklić s spremljavo, Dixieland ansambel »7 mladih«, Kvintet Radomira Milivojevića s Tihomirjem Petrovićem, Trio Branka Kende, Vokalni Kvartet »Melos«, Kvintet orglic Branka Kralja, Vokalni kvintet »Disk«, Zagrebški jazz kvartet in Ansambel udruženja jazz muzičara Beograd z Gaby Novak.³⁴ Po napovedih bi morali na festivalu nastopiti tudi Kvintet Janeza Gregorca, Kvintet Predraga Krstića in Darka Valčića, Kvintet Špato in Seven dixies,³⁵ ki sicer niso nastopili. Od predvidenih 30 instrumentalnih ansamblov in štirih vokalnih ansamblov³⁶ je na festivalu nastopilo 24 ansamblov.³⁷

Zaradi objektivnih finančnih težav si organizacijski odbor ni mogel privoščiti, da bi na prvem festivalu nastopil veliki orkester oziroma big band, vendar se je vse to spremenilo naslednje leto, ko so nastopili štirje veliki orkestri.³⁸ »Na jazz festivalu smo /.../ igrali tisto, kar smo v resnici želeli igrati, našo muziko. /.../ Ko smo prvič slišali in videli glasbenike iz Evrope pa iz Amerike, da so kimali odobravaljoče, /.../ se je marsikomu svet odprl. Meni se je«, je dejal Borut Bučar.³⁹ Poleg Ljubljanskega jazz ansambla, ki si je prislužil najglasnejši aplavz, sta bila med uspešnejšimi tudi Zagrebški jazz kvartet in srbski ansambel Sedam mladih.⁴⁰ *Tedenska tribuna* je na zadnjem večeru festivala pripravila anketo o najboljših instrumentalistih festivala. V anketi je sodelovalo pet novinarjev, ki so za najboljšega trobentača izbrali Urbana Kodra, za klarinetista Atija Sossa, za tenor saksofonista Milana Stojadinovića, za pozavnista Predraga Stefanovića, za vibrafonista Jožeta Privška, za kitarista Zorana Jovanovića, za kontrabasista Rajka Milosavljevića, za bobnarja pa Rada Milivojevića.⁴¹ »Izid naše ankete smo pokazali nekaterim strokovnjakom, ki so bili v glavnem istega mišljenja kot anketirani,« so zapisali v *Tedenski tribuni*.⁴² »To je bilo veliko presenečenje. Namreč, časopisi v Beogradu, ki so /.../ skrbeli za rangiranje jazzistov v državi, so mene zmeraj postavili na eno 6. ali 7. mesto, svoje pa na višja mesta. No, takrat se je obrnilo in /.../ so celo Beograjčani sami pristali na to, da sem jaz najboljši«, se je spominjal Koder.⁴³

Na festivalu je bil prisoten tudi legendarni ameriški producent in urednik

³³ Urban Koder je v Fornezzijevem članku v *Tedenski tribuni* dejal, da igra v Ljubljanskem jazz ansamblu kitaro Vinko Horvat. Ko sem o tem spraševal Boruta Bučarja, je sam dejal, da ni nikoli igral s Horvatom. Skale piše, da je kitaro igral Kajetan Zupan, kar je potrdil tudi Zupan sam v intervjujih v *Stopu*.

³⁴ Skale: *30 let festivala jazz = 30 years of Jazz Festival*, nepaginirano.

³⁵ I. jugoslovanski festival jazz na Bledu. V: *Tovariš*, 11. 9. 1960, št. 36, str. 21.

³⁶ SI AS 249, šk. 225, p. e. 225, Dopis Organizacijskega odbora Jugoslovanskega jazz festivala Svetu za prosveto in kulturo, 13. 7. 1960.

³⁷ SI AS 631, šk. 106, Festivali u Jugoslaviji, str. 43.

³⁸ Bled v znamenju jazz. V: *Tovariš*, 18. 6. 1961, št. 24, str. 16.

³⁹ Kramar: *60 let Jazz festivala*.

⁴⁰ Koder: Prvih deset let, str. 47.

⁴¹ Fornezzi: Jazz, dež in ..., str. 6.

⁴² Prav tam.

⁴³ Zagoričnik: *Proti etru, spet ta dež: Urban Koder, jazzist*.

Willis Conover, ki je bil v Evropi znan kot voditelj oddaje Jazz Hour na radiu Voice of America. V Jugoslaviji se je želel seznaniti s tukajšnjim jazzom, medtem ko so ga člani beograjskega združenja jazzovskih glasbenikov vključili v organizacijo enega od sestankov organizacijskega odbora na Bledu. Ob slovesu je prejel posnetke jugoslovanskih jazzistov, ki jih je nato predvajal v svoji radijski oddaji, medtem ko je o Bledu dejal, da je najlepši kraj za izvedbo jazz festivala, kar jih je videl.⁴⁴ Nemški jazzovski kritik Hans Baumann, ki je na festival zašel slučajno, je dejal, da so se nastopajoči izkazali v improviziranju.⁴⁵

»Enaindvajset jazz ansamblov s sto dvajsetimi izvajalci, šestnajstimi vokalnimi in instrumentalnimi solisti, ki jih poprej nismo niti slutili, je v štirih dneh izvedlo sto sedemnajst domačih in tujih skladb (v uradnem programu). /.../ V improviziranju so se naši glasbeniki pokazali mojstre. Posebno, če upoštevamo neuradne 'jam-session', kjer so se tako odrezali, da so jih kritiki postavili kar na prva mesta glasbenikov jazza, čeprav smo šele začetniki /.../. Kljub temu, da so bili organizatorji proti vsakršni žiriji in izbiri najboljšega, ker je težko izbirati med triom, kvartetom in orkestrom, med izvajalci raznih stilov /.../, so se najbolj navdušeni le pojavili z anketnimi listki. Toda komu prisoditi prvenstvo, saj so bili edini: vsi so odlični,«

so med drugim o festivalu zapisali v *Tovarišu*.⁴⁶ »Kot član organizacijskega komiteja /.../ sem srečen, da je ta štiridnevna prireditev odlično uspela tako v moralnem kakor tudi v organizacijskem pogledu,« je med drugim povedal Aleksander Skale, novinar in kritik Milan Lindič pa, da je »festival jazz na Bledu prvič bolj glasno in deklarativno dokazal, da jazz ni nikak babbav in da je bil nesrečni cocktail pojmov jazz, zabavne, plesne, lahke in druge glasbe le posledica neinformiranosti.«⁴⁷

Izbrani posnetki festivalskih nastopov so izšli na vinilni plošči pri Jugotonu. Plošča je izšla leto kasneje s kataložno številko LPY-V-77.⁴⁸ Nekaj posnetkov Ljubljanskega jazz ansambla s festivala je ansambel izdal na mali vinilni plošči *Dixieland festival* pri Jugotonu. Plošča je izšla leta 1962 s kataložno številko EPY-3120.⁴⁹ »Glasbeni dosežki, popularnost, obisk in propagandni uspeh I. Jug. jazz festivala [so] presegli najbolj optimistična pričakovanja,« je v poročilu zapisal predsednik organizacijskega odbora festivala Jože Kapus.⁵⁰ Med festivalom je potekal sestanek predstavnikov jazz glasbenikov iz Ljubljane, Zagreba in Beograda, novinarjev, kritikov in predstavnikov jugoslovanskih radijskih postaj, kjer so sklenili, da bodo za naslednji festival veljala strožja merila za izbor vokalnih interpretov, da bo festival lahko dosegel najvišjo možno glasbeno kakovost in se bo še bolj razlikoval od festivalov zabavne glasbe.⁵¹ Udeležba pevcev je bila namreč ena od bolj perečih tem na festivalu. Pevci so bili označeni tudi kot najšibkejša točka festivala, medtem ko je nekaterim od njih bilo očitano, da ne poznajo jazzovskega načina petja, ampak da pojejo popevkarsko.⁵² Na zadnji tiskovni konferenci festivala je prišlo do sklepa, da bo jazz festival na Bledu potekal vsako leto,⁵³ medtem ko so na zadnjem sestanku organizacijskega odbora festivala sklenili, da bo naslednji jazz festival na Bledu potekal maja ali junija 1961.⁵⁴

⁴⁴ Kramar: *60 let Jazz festivala*.

⁴⁵ Bled je dal polnoletnost našemu jazzu. V: *Tovariš*, 23. 10. 1960, št. 42, str. 8.

⁴⁶ Prav tam.

⁴⁷ Šömen: Bled 1960, str. 1.

⁴⁸ *I. Jugoslavenski jazz festival Bled 1960*.

⁴⁹ Ljubljanski jazz ansambel: *Dixieland festival*.

⁵⁰ SI AS 249, šk. 225, p. e. 225, Obračun dohodkov in izdatkov I. Jugoslovanskega jazz festivala na Bledu.

⁵¹ Sinković: *Nastojanja i ostvarenja*, str. 11.

⁵² Turkalj: *Jazz-festival*, str. 5.

⁵³ Prav tam.

⁵⁴ SI ZAL RAD/0099, šk. 1, p. e. 1, Zapisnik 5. seje upravnega in nadzornega odbora Turističnega društva Bled, 16. 12. 1960, str. 2.

*Ljubljanski jazz ansambel na drugem Jugoslovanskem jazz festivalu 1961. Od leve proti desni: Franci Puhar, Urban Koder, Borut Bučar in Dušan Veble
(Vir: Osebni arhiv Boruta Bučarja)*

2. Jugoslovanski jazz festival je potekal od 8. do 11. junija 1961 v blejski Kazini. »Ohrabreni in z izkušnjo prvega festivala so želeli organizatorji pri organizaciji drugega festivala pokazati vse, kar jazz ima in lahko ponudi pri nas,« je v poročilu o prvih štirih letih festivala zapisal član organizacijskega odbora festivala Mladen Mazur.⁵⁵ Organizatorji so tako kot leto prej bili Turistično društvo Bled ob sodelovanju Glasbenikov lahke glasbe Hrvaške iz Zagreba, Združenja jazz glasbenikov Srbije iz Beograda in Glasbenikov jazz iz Ljubljane. V primerjavi s prejšnjim festivalom, ko so nastopili izključno jugoslovanski jazzisti, so na tem festivalu že sodelovali nekateri tuji jazzisti. To sta bila Italijana – pianist Amedeo Tommasi in basist Giovanni Tommaso iz Amedeo Tommasi Tria, Nemca – basist Ekkehart Südow in bobnar Hans Hoitz, ki sta igrala v Triu Borislava Rokovića, in Nizozemec – pianist in flvtist Ruud Kuyper, ki je nastopil v triu s Krešimirjem Remeto in Silvijem Glojnaricem.⁵⁶ Festival je tako izgubil značaj revije oziroma predstavitve jugoslovanskih jazzovskih zasedb in se je razširil navzven. Novost na festivalu je bila tudi ta, da so nastopili štirje plesni orkestri.⁵⁷ Na festivalu je bilo tudi več tujih novinarjev in gostov. Med njimi je bil John Lewis, ki pa ga je z Jugoslavijo povezovala še nekoliko drugačna vez. Leta 1959 je namreč Lewis spoznal hrvaško harfistko Mirjano Vrbanić, s katero se je avgusta 1960 poročil, z njeno sestro Jeleno pa je bil poročen hrvaški jazzovski pianist Davor Kajfeš. Pri vsem tem je treba omeniti še vibrafonista Boška Petrovića, ki je med

⁵⁵ SI AS 2130, šk. 17, p. e. 939, Četverogodišnji pregled rada i rezultata Jugoslavenskog jazz festivala na Bledu, 9. 11. 1965, str. 4.

⁵⁶ Skale: 30 let festivala jazz = 30 years of Jazz Festival, nepaginirano.

⁵⁷ SI AS 2130, šk. 17, p. e. 939, Četverogodišnji pregled rada i rezultata Jugoslavenskog jazz festivala na Bledu, 9. 11. 1965, str. 4; Izbrana bo vsa elita. V: Glas, 31. 5. 1961, l. 14, št. 62, str. 5.

svojim gostovanjem v tujini spoznal tudi Lewisa.⁵⁸ Lewis v uradnem delu festivala ni igral, vendar je zaigral na jam sessionih.⁵⁹ Poleg Lewisa je bil za razvoj in širjenje festivala prav tako pomemben obisk nemškega glasbenega novinarja Joachima Berendta, avtorja knjige *Das Jazz Buch*, ki je leto kasneje organiziral turnejo in nastope beograjskega jazz orkestra, Zagrebškega jazz kvarteta in nekaterih jugoslovanskih trobentačev.⁶⁰

Na festivalu je nastopilo 142 glasbenikov v skupno 25 ansamblih.⁶¹ Slovenske barve sta tokrat zastopala Plesni orkester RTV Ljubljana (v nadaljevanju PORL) (dirigent Jože Privšek) in Ljubljanski jazz ansambel (vodja in trobentač Urban Koder, klarinetist Borut Bučar, tenor saksofonist Dušan Veble, pozavnist Franci Puhar, pianist Mario Rijavec, kitarist Kajetan Zupan, kontrabasist Miško Hočevnar in bobnar Dušan Popovič, ki je nadomeščal Aleksandra Skaleta).⁶² Poleg omenjenih izvajalcev so nastopili še: Trio Saše Radojčića, Zagrebški jazz kvartet z Ivico Krajačem, Zagrebški jazz kvintet z Gaby Novak, trio Ruud Kuyper – Krešimir Remeta – Silvije Glojnarič, Beograjski dixieland ansambel »7 mladih«, Bjelovarski jazz ansambel, Kvintet Ladislava Fidrija & Vokalni kvartet »Duga«, Kvartet Aleksandra Subote z Rastkom Čukićem, Kvartet Stjepana Plaveca, Veliki akademski jazz orkester »Branko Krsmanović« (dirigent Milan Kotlić), Splitski jazz ansambel, Tihomir Petrović, Sekstet Mirka Šouca, Amedeo Tommasi Trio, Jazz orkester RTV Beograd (dirigent Vojislav Simić), Trio Vasilija Beloševiča, Beograjski jazz trio in Trio Borislava Rokovića.⁶³ Po nastopih so potekali jam sessioni, medtem ko si je kot spremljevalni program v blejski kinodvorani bilo mogoče ogledati štiri ameriške filme z jazzovsko tematiko: *Izvori jazz*, *Herbie Mann – mož s flavto*, *Kid Ory – človek iz New Orleansa* in *Zlata trobenta*.⁶⁴

»Tuji opazovalci niso mogli verjeti, da imamo kar štiri tako dobre velike /.../ orkestre. Niso mogli verjeti zaradi tega, ker se morajo tuji, že zelo ustaljeni mednarodni festivali vedno znova boriti, da bi na vseh festivalskih prireditvah nastopil vsaj en veliki orkester. /.../ Tuji gostje, izvajalci in kritiki so izjavili, da še nikjer niso slišali toliko dobrih trobentačev in pozavnistov, kot pri nas. Boleča točka vsega našega udejstvovanja v jazzu pa so bobnarji. Modernisti so sicer pokazali precejšen napredek /.../, tradicionalisti pa imajo vse premalo 'swinga',«

so med drugim zapisali v *Tovarišu*.⁶⁵ Vinilno ploščo z izbranimi posnetki s festivala, med katerimi ni nobenega slovenskega izvajalca, so tokrat izdali pri Produkciji gramofonskih plošč RTB. Izšla je istega leta s kataloško številko LPV 4900.⁶⁶ Po prvih dveh festivalih se je izkazalo, da »vokalni jazz pri nas ne obstaja. Redki vokalni solisti (predvsem s področja zabavne glasbe) in tudi vokalne skupine so le interpreti tem, ki jih jazzisti uporabljajo za svoje improvizacije,« je zapisal Svetolik Jakovljevič.⁶⁷ Zaradi te ugotovitve se jugoslovanski vokalisti in vokalistke, z izjemo Stjepana Jimmyja Stanića, niso več udeleževali Jugoslovanskega jazz festivala.

⁵⁸ Kramar: *60 let Jazz festivala*.

⁵⁹ Zrnc: *Sprehod skozi štiri desetletja blejskih in ljubljanskih jazzovskih festivalov (diplomska naloga)*, str. 14.

⁶⁰ Kramar: *60 let Jazz festivala*.

⁶¹ SI AS 631, šk. 106, Festivali u Jugoslaviji, str. 43; Skale: *30 let festivala jazz* = *30 years of Jazz Festival*, nepaginirano.

⁶² Kvartet Jožeta Privška: *Jazz kvartet Jože Privšek*.

⁶³ Skale: *30 let festivala jazz* = *30 years of Jazz Festival*, nepaginirano.

⁶⁴ Prav tam.

⁶⁵ Bled v znamenju jazz. V: *Tovariš*, 18. 6. 1961, št. 24, str. 16.

⁶⁶ *Jugoslovanski festival džez Bled 1961*.

⁶⁷ Jakovljevič: *Trideset godina džez* u Jugoslaviji: džez festivali, str. 43.

Prvi nastop Plesnega orkestra RTV Ljubljana na Jugoslovanskem jazz festivalu 1961. Od leve proti desni, dirigent Jože Privšek, saksofoni Vilko Ovsenik, Jože Kampič, Dušan Veble, Zoran Komac, Albert Podgornik; trobente: Ladislav Zupančič, Urban Koder, Mojmir Sepe, Andrej Osana, Pavel Oman; pozavne: Franci Puhar, Franci Ogrizek (za Podgornikom), Marjan Ašič, Jože Gjura; bobni: Franc Jagodic - Koko; kitara: Kajetan Zupan (za Kampičem); na fotografiji manjkata še pianist Mario Rijavec in kontrabasist Miško Hočevar (Vir: Osebni arhiv Primoža Kristana)

Jugoslovanski jazz festival z mednarodno udeležbo (1962–1966)

3. Jugoslovanski jazz festival z mednarodno udeležbo je potekal med 7. in 10. junijem 1962. Iz Kazine se je prestavil v novo Festivalno dvorano, ki je bila sicer zgrajena za potrebe šahovskega turnirja, medtem ko so jam sessioni ostali v Kazini. 3. festival je tudi uradno dobil mednarodni značaj in postal prvi festival jazz na svetu, kjer so igrali jazzovski glasbeniki tako z Vzhoda kot z Zahoda. Tako so naslovu »Jugoslovanski jazz festival« pridali še podnaslov »z mednarodno udeležbo«. ⁶⁸ Častni predsednik festivala je bil John Lewis. ⁶⁹ »Po treh ali štirih letih je selekcija postala ostrejša, pojavili so se tudi prvi gostje. Zanimivo je, da sploh nismo nikogar vabili takrat, prijavljali so se kar sami in /.../ igrali so brezplačno«, se je spominjal Aleksander Skale. ⁷⁰ »Tuji glasbeniki sprva niso zahtevali honorarjev. Zadovoljni so bili, da lahko nastopajo in kakšen dan brezplačno preživijo na Bledu«. ⁷¹

⁶⁸ Skale: 25 let našega festivala jazz, str. 4; SI AS 2130, šk. 17, p. e. 939, Četverogodišnji pregled rada i rezultata Jugoslavenskog jazz festivala na Bledu, 9. 11. 1965, str. 7.

⁶⁹ Ad lib: East Europe. V: *DownBeat*, 25. 10. 1962, št. 27, str. 52.

⁷⁰ Časl: *Radijski portret: Aleksander Skale*.

⁷¹ Majdič: *Naša leta: Aleksander Skale*, str. 12.

Na festivalu je nastopilo rekordno število glasbenikov – kar 164, kar je še vedno rekordna udeležba,⁷² oziroma 27 izvajalcev. Slovenski predstavniki so bili Kvartet Zdeslava Surine (vodja Zdeslav Surina – ventil pozavna, Miha Tomaževič – klavir, Boris Kofol – kontrabas in Marjan Loborec – bobni), Ansambel Mojmirja Sepeta (vodja Mojmir Sepe – klavir in trobenta, Ati Soss – alt saksofon in klarinet, Jure Robežnik – vibrafon in klavir, Mitja Butara – kitara, Borut Finžgar – kontrabas in Franc Jagodic – Koko – bobni), Ljubljanski jazz ansambel (vodja Urban Koder – trobenta, Borut Bučar – klarinet, Dušan Veble – tenor saksofon, Franci Puhar – pozavna, Mario Rijavec – klavir, Milan Ferlež – kitara, Miško Hočevar – kontrabas in Aleksander Skale – bobni) in Kvartet Dragana Popoviča (vodja Dragan Popović – klavir, Matevž Strlič – trobenta, Boris Kofol – kontrabas in Dušan Popović – bobni). Nastopili so še: Jazz orkester RTV Beograd (dirigent Vojislav Simić), Trio Saše Radojčića, Kvintet Predraga Krstića, Splitski jazz ansambel, Albert Mangelsdorff Quintet, Ladislav Fidri Kvintet, Trio Josipa Lorbka, American Jazz Ensemble, Quartetto Moderno di Udine, Ansambel Dragutina Diklića, Plesni orkester Radia Novi Sad (dirigent Stevan Radosavljević), Jazz on the Air, Zagrebški jazz kvartet s Hellen Merrill, John Lewis, Kvartet Stjepana Plavca, Kvartet Aleksandra Subote, Andrzej Kurylewicz Quintet & Wanda Warska, International Jazz Trio, Jazz sekstet RTV Beograd, Dixieland ansambel »7 mladih«, Jimmy Pratt Trio, Herb Geller Quartet, Kvartet Radana Bosnerja in Plesni orkester RTV Zagreb (dirigent Miljenko Prohaska).⁷³ PORL na festivalu ni nastopil, ker naj bi se Adamič in Privšek sprla glede aranžmaja in njunega delovnega časa, nastop je odpovedal tudi Akademski jazz orkester »Branko Kršmanović«, ker naj bi člani ne bili dobro pripravljeni in zadovoljni s finančnim predlogom festivalskega odbora. Zagrebškemu plesnemu orkestru naj sprva ne bi dovolili uporabljati pravega imena, ampak le »Orkester Prohaska«, ker njihovega glavnega glasbenega urednika festival ni zanimal, vendar si je tik pred zdajci le premislil.⁷⁴ Na festival so se prijavi tudi Hans Koller Quartet, Black & White, Trio Josel, Pin Jacobs Trio z Rito Reys in Martial Solal Trio, vendar na tem festivalu niso nastopili.⁷⁵ Spremljevalni program je bila razstava jazzovskih skulptur kiparja Maria Vilharja, ki je potekala v avli Festivalne dvorane.⁷⁶ Direktor hotela Park, Franc Jazbec, je želel preprečiti jam sessione v Kazini, vendar je popustil pod pritiskom glasbenikov in občinstva.⁷⁷

»Letošnji blejski festival jazzja je pokazal normalno rast in napredek, kakršnega so ljubitelji jazzja in godbeniki tudi upravičeno pričakovali,« so med drugim zapisali v *Tovarišu*.⁷⁸

»Blejski festival jazzja pa je /.../ poudaril številne probleme našega jazzja. Med te sodijo: odnos komercialna glasba – jazz; šolanje, delež jazzja v radijskem in televizijskem programu, materialna plat, pomanjkanje jazz pevcev itd. Odkril pa je tudi druge, prijetnejše reči: moderen jazz vseh smeri in odtenkov popolnoma prevladuje nad tradicionalnim. Čeprav slednji ni nezaželen, smo vseeno dokazali, da vsaj v idejnem pogledu /.../ sledimo splošnemu razvoju jazzja,«

je v *Ljubljanskem dnevniku* zapisal Janez Čuček.⁷⁹ Nemški kritik in organizator jazz festivalov, Horst Lippmann, je dejal: *»Sedaj sem videl pravi jazz festival. Ali bi me vzeli za družabnika? Kako zmore vaša dežela z redkimi velikimi mesti to-*

⁷² Zrnec: *Sprehod skozi štiri desetletja blejskih in ljubljanskih jazzovskih festivalov (diplomska naloga)*, str. 18.

⁷³ Skale: *30 let festivala jazzja = 30 years of Jazz Festival*, nepaginirano.

⁷⁴ 24 : 2 za moderni jazz. V: *Tovariš*, 17. 6. 1962, št. 23, str. 75.

⁷⁵ Blejski signali. V: *Mladina*, 5. 5. 1962, št. 14, str. 7.

⁷⁶ Skale: *30 let festivala jazzja = 30 years of Jazz Festival*, nepaginirano.

⁷⁷ 24 : 2 za moderni jazz. V: *Tovariš*, 17. junij 1962, št. 23, str. 82.

⁷⁸ Prav tam, str. 72.

⁷⁹ Čuček: *Moderen jazz prevladuje*, str. 6.

liko dobrih jazz ansamblov? To je edinstven pojav!»⁸⁰ Ameriška pevka hrvaških korenin Helen Merrill je dejala, da je bil to eden izmed najlepših festivalov, na katerem je bila: »Lepo teče. Program je natisnjen in vsi se ga držijo. Nihče ne prekorači dodeljenega časa.«⁸¹ »Brez pretiravanja lahko rečemo, da je III. jazz festival dosegel največji uspeh zaradi kakovosti, števila udeležencev in dobre organizacije,« je v poročilu o prvih štirih festivalih zapisal Mladen Mazur.⁸² Časopis *Telegram* je po festivalu objavil lestvice najboljših jugoslovanskih jazzistov, ki so sodelovali na festivalu. Lestvice je določila žirija, ki so jo sestavljali jugoslovanski glasbeni uredniki. Od Slovencev je bil na prvo mesto uvrščen le Ati Soss med alt saksofonisti. Urban Koder je bil uvrščen na drugo mesto med trobentači (za Marijanom Domićem), Franci Puhar na tretje mesto med pozavnisti (za Ivičo Kelemnom in Jurico Čukacem), Ljubljanski jazz ansambel je bil med malimi zasedbami uvrščen na drugo mesto (za Zagrebškim jazz kvartetom), Ansambel Mojmirja Sepeta pa na peto mesto (za Zagrebškim jazz kvartetom, Ljubljanskim jazz ansamblom, Malim ansamblom RTV Beograd Mirka Šouca in Kvartetom Radana Bosnerja).⁸³ Izbrani posnetki s festivala so zopet izšli na vinilni plošči pri PGP RTB. Vinilna plošča je izšla še v istem letu s kataloško številko LPV 4901.⁸⁴ Festivalski posnetek Gellerjeve skladbe »A Cool Day (Bled & Butter)« v izvedbi njegovega kvarteta je izšel leta 2022 pri založbi Fresh Sound Records kot dodatna skladba na zgoščenki *European Rebirth 1962 Paris Sessions*, s kataloško številko FSR-CD 1117.⁸⁵

4. Jugoslovanski jazz festival z mednarodno udeležbo je potekal med 6. in 9. junijem 1963 na Bledu. Nastopilo je 24 izvajalcev. Od slovenskih so bili PORL (dirigent Jože Privšek), Orkester Ad hoc (dirigent France Kapus) in Ljubljanski jazz ansambel (vodja Urban Koder – trobenta, Borut Bučar – klarinet, Dušan Veble – tenor saksofon, Franci Puhar – pozavna, Mario Rijavec – klavir, Milan Ferlež – kitara, Miško Hočevar – kontrabas in Aleksander Skale – bobni). S PORL-om je na festivalu nastopil tudi pozavnist Vinko Globokar, ki je tedaj služil vojaški rok in je zato nastopil v vojaški uniformi.⁸⁶ Nastopili so še: Sarajevski jazz trio, Kvintet in trio Andrzeja Trzaskowskega, Hungarian Jazz Trio, Dieter Glawischnig Trio, Dixieland ansambel »Veseli bendžo«, Italian Jazz Quartet, duo Joe Viera – Erich Ferstl, Jazz orkester RTV Beograd (dirigent Vojislav Simić), Dr. Neuwirth Trio, Dixieland ansambel »7 mladih«, Klaus Doldinger Quartet, Trio Josel, Zagrebški jazz kvartet z Johnom Lewisom, Kvartet Stjepana Plavca, Jazz studio Radia Praha (dirigent Luděk Hulan), Septet Združenja glasbenikov plesne in zabavne glasbe Hrvaške, Hans Koller Quartet, Michel Hausser Trio, London City Stompers, Trio Saše Radojčića in Plesni orkester RTV Zagreb (dirigent Miljenko Prohaska).⁸⁷ Kot zanimivost lahko omenim, da je na tem festivalu s Hungarian Jazz Triom nastopil legendarni madžarski kontrabasist Aladár Pege, za katerega je bil to sploh prvi jazz festival.⁸⁸ Pege je po Bledu poimenoval tudi eno izmed svojih skladb »Blues in Bled«, ki jo je leto zatem izdal s svojim triom na istoimenski mali plošči pri založbi Qualiton s kataloško številko EP 7305.⁸⁹

⁸⁰ 24 : 2 za moderni jazz. V: *Tovariš*, 17. 6. 1962, št. 23, str. 74.

⁸¹ Tynan: On the Road with Helen Merrill, str. 19.

⁸² SI AS 2130, šk. 17, p. e. 939, Četverogodišnji pregled rada i rezultata Jugoslavenskog jazz festivala na Bledu, 9. 11. 1965, str. 7.

⁸³ Rang-liste jugoslovanskih jazz-muzičara s III jazz-festivala na Bledu. V: *Telegram*, 15. 6. 1962, št. 112, str. 7.

⁸⁴ *III Jugoslovanski festival džeza Bled 1962*.

⁸⁵ Geller: *European Rebirth 1962 Paris Sessions*.

⁸⁶ Kumer: *Nedeljski glasbeni portret: Vinko Globokar*.

⁸⁷ Skale: *30 let festivala jazza = 30 years of Jazz Festival*, nepaginirano.

⁸⁸ Jeske: Profile: Aladár Pege, str. 47.

⁸⁹ Pege Trio: *Blues in Bled*.

Republiški svet za kulturo in prosveto je tistega leta ukinitel denarno podporo Jugoslovanskemu jazz festivalu (in tudi Festivalu Slovenska popevka) in festival se je spopadel s finančno stisko. Drugi dan festivala je organizator sklical tiskovno konferenco in novinarje pozval, naj s članki apelirajo na zvezno pomoč, saj da obstaja možnost, da festivala naslednje leto ne bo.⁹⁰ Nekateri novinarji so predlagali, naj festival ostane le jugoslovanski ozioma ga prirejajo na »vsaki dve leti ali pa še daljše obdobje. Zanimanje za jazz pri nas ni tako veliko, da bi bil blejski festival tako silno nujen,« je v *Tovarišu* zapisal Stane Ivanc.⁹¹ Ukinitel dotacije je posredno povzročila spor med Turističnim društvom Bled in drugimi organizatorji festivala, višek katerega je predstavljala selitev festivala z Bleda v Ljubljano leta 1967.⁹²

»Prireditev je seveda uspela in ostala v prijetnem spominu /.../. /.../ Če nikdar prej, se je /.../ letos nadvse očitno izkazalo, da so jugoslovanski festivali jazza skoraj brez vsakega trdnega koncepta in da je vse bolj ali manj prepuščeno organizacijskim improvizacijam in – sreči. Prav zaradi tega je bil tudi letošnji uradni program izredno neenoten, enostranski in pomanjkljiv, na trenutke razvlečen in celo dolgočasen, potem pa spet kar preveč skrčen in utesnjen,«

je v *Tedenski tribuni* zapisal Miro Poč.⁹³ Nenad Turkalj je v *Delu* kritiziral slabo obveščenost medijev o festivalu, slabo sestavljen program, posebej pa se mu je zdel delež tujih glasbenikov na festivalu prevelik: »Želimo namreč, da bi to ostal festival jugoslovanskega jazza, na katerem naj bi nastopali tudi nekateri zares ugledni inozemski gostje, ne pa, da se Bled enostavno spremeni v enega od evropskih jazz-festivalov.«⁹⁴ Pri *Telegramu* tokrat niso sestavili lestvic najboljših sodelujočih jugoslovanskih jazzistov, ker je na festivalu sodelovalo premalo jugoslovanskih malih zasedb in posledično manj jugoslovanskih jazzistov.⁹⁵ Nemški kritik Joachim E. Berendt je decembra 1963 v *DownBeatu* objavil članek o jazzu v Jugoslaviji in v njem zapisal, da je »Jugoslovanski jazz festival, ki poteka vsako leto v prelepem alpskem letovišču Bled, /.../ najbolj mednarodni festival na svetu.«⁹⁶ Kot na vsakem festivalu do tedaj so izbrani posnetki tudi tokrat izšli na vinilni plošči. Festivalska plošča je takrat spet izšla pri Jugotonu s kataložko številko LPY-V-641.⁹⁷ Jugoton je takrat poleg navadne različice za jugoslovansko tržišče izdal še različico za rusko tržišče z besedilom na ovitku plošče v ruski cirilici. Festivalski posnetek Globokarjeve skladbe »Osebnost«, ki jo je izvedel skupaj s PORL-om, je izšel leta 2006 pri ZKP RTV Slovenija na zgoščenki *Hallo, Do You Hear Me*, in sicer s kataložko številko 109263.⁹⁸

25. oktobra 1963 se je na Bledu sestal organizacijski odbor festivala. Razpravljali so predvsem o naslednjem festivalu in o finančnem stanju. Med predlogi je bilo skrajšanje festivala na tri dni, da se zmanjša število nastopajočih na štiri ali pet jugoslovanske male zasedbe in dva domača velika orkestra, poleg Modern Jazz Quarteta, katerega nastop je bil že dogovorjen, pa da nastopi le nekaj najkakovostnejših tujih zasedb. Večja pozornost naj bi se dala glasbenikom iz vzhodnoevropskih držav, kot so npr. Sovjetska zveza, Poljska, Madžarska in Češkoslovaška. Določili so tudi funkcijo glavnega organizatorja, ki bo odgovo-

⁹⁰ Ivanc: Festival v slepi ulici, str. 54.

⁹¹ Prav tam, str. 55.

⁹² Zrnec: *Sprehod skozi štiri desetletja blejskih in ljubljanskih jazzovskih festivalov (diplomska naloga)*, str. 24.

⁹³ Poč: Le improvizacija, str. 7.

⁹⁴ Turkalj: Vprašaj nad blejskim festivalom, str. 7.

⁹⁵ Turkalj: IV jugoslavenski džez-festival bez rang-listi, str. 7.

⁹⁶ Berendt: Jazz in Yugoslavia, str. 20.

⁹⁷ 4. jugoslovanski jazz festival Bled Jugoslavija 1963.

⁹⁸ Globokar: *Hallo, Do You Hear Me*.

ren za program.⁹⁹ Jubilejni 5. Jugoslovanski jazz festival z mednarodno udeležbo je nato potekal od 4. do 6. junija 1964 na Bledu. Festival je bil skrajšan na tri dni, medtem ko je bil četrti dan namenjen jam sessionom in dixieland shufflom, kakor so imenovali jam sessione tradicionalnega jazzja na blejskih gondolah, kjer bi glasbeniki utrjevali poznanstva.¹⁰⁰

Nastopilo je 16 izvajalcev, od katerih je bil slovenski predstavnik le Ontet Janeza Gregorčica. Dejansko je šlo za Orkester Ad hoc, ki je zaradi odsotnosti dirigenta Franceta Kapusa nastopil pod Gregorčevim imenom. Nastopili so še Koncertni jazz orkester Tomice Simovića (dirigent Tomica Simović), Zagrebški jazz kvartet s Svendom Asmussenom, Jazz orkester RTV Beograd (dirigent Vojislav Simić) z Vokalnim kvartetom Predraga Ivanovića, Eje Thelin Quintet, Spree City Stompers & Nica Williams, Metronom Quintet, Aladár Pege Trio, Michel Hausser Trio, Plesni orkester RTV Zagreb (dirigent Miljenko Prohaska), S + H Quintet z Zdeněkom Pulecom, Trio Vasilija Beloševića, Modern Jazz Quartet & Laurindo Almeida, Poljski jazz kvartet z Igorjem Čapljinškim in Spree City Stompers & Nica Williams.¹⁰¹ V *DownBeatu* so maja objavili, da bo nastopil tudi ameriški saksofonist Bud Shank,¹⁰² do česar pa ni prišlo. Nastop Modern Jazz Quarteta je bil za festival vsekakor prelomen. Tako se je namreč utrdil mednarodni ugled festivala in na Bled so začeli prihajati vrhunski ameriški jazzisti.¹⁰³ Spremljevalni program je vključeval razstavo utrinkov festivalskega dogajanja, kot ga je videl slovenski slikar France Slana, potekala pa je v avli Festivalne dvorane.¹⁰⁴

Miro Poč je v *Tedenski tribuni* kritiziral premajhno število slovenskih zasedb, spraševal se je, kako je lahko, da za blejski festival, ki je bil po njegovem »nedvomno eden kvalitetnejših«¹⁰⁵ jugoslovanskih festivalov, komaj najdejo denar, na koncu pa je kritiziral jam sessione v Kazini, ki niso dobro izpadli »ker se bobnarjem in basistom, če naj ostanemo pri poluradni razlagi, ki nikakor ni povsem točna, ni ljubilo prenašati svojih inštru-

Naslovnica plošče s posnetki 4. Jugoslovanskega jazz festivala. Na njej je izšel tudi festivalski posnetek III. stavka Suite za jazz orkester Jožeta Privška v izvedbi PORL-a. Gre za enega najstarejših jazzovskih posnetkov orkestra, ki je izšel na zvočnem nosilcu.

(Vir: Plesni orkester RTV Ljubljana - Suita za jazz orkester III nastavak (Live): <https://www.youtube.com/watch?v=Xc4zOdZQKkI>)

⁹⁹ SI AS 2130, šk. 17, p. e. 939, Četverogodišnji pregled rada i rezultata Jugoslavenskog jazz festivala na Bledu, 9. 11. 1965, str. 11.

¹⁰⁰ Zrnec: *Sprehod skozi štiri desetletja blejskih in ljubljanskih jazzovskih festivalov (diplomska naloga)*, str. 28.

¹⁰¹ Skale: *30 let festivala jazzja = 30 years of Jazz Festival*, nepaginirano.

¹⁰² Ad lib: Europe. V: *DownBeat*, 21. 5. 1964, št. 12, str. 43.

¹⁰³ Antič: V prvi vrsti pa funkcionarji mrkih obrazov, str. 29.

¹⁰⁴ Zrnec: *Sprehod skozi štiri desetletja blejskih in ljubljanskih jazzovskih festivalov (diplomska naloga)*, str. 29.

mentov, še manj pa igrati na slabih, ki so bili v Kazini, in ker ni bilo najboljšega ozvočenja /.../.¹⁰⁵ »Višek letošnje prireditve je pomenil nastop Modern jazz kvarteta iz ZDA. To pot sta se pravzaprav prvič srečala na blejskem festivalu evropski ter ameriški jazz. /.../ Z umetniške, kakor tudi z organizacijske plati je letošnja prireditev zelo uspela, saj so ji izrekle priznanje nekatere vidne osebnosti. Udeležba je bila kar zadovoljiva, saj je bila zadnji večer velika dvorana polna obiskovalcev,« so med drugim zapisali v *Glasu*.¹⁰⁶ Miro Križić je v *Telegramu* med drugim zapisal, da se zaveda, da je treba na Bled pripeljati čim več najboljših tujih glasbenikov in ansamblov, vendar je istočasno treba v naslovu festivala zadržati pridevnik »jugoslovanski«, ker je želja vseh, da Bled ostane prvenstveno pregled jugoslovanskega jazza.¹⁰⁷ V primerjavi s prejšnjimi festivali tokrat ni bilo festivalske plošče. Skale je dejal, da je bil razlog plačilo avtorskih pravic, ki so ga glasbeniki zahtevali za umestitev njihovega posnetka na ploščo, pri čemer je bil festivalski proračun že tako majhen, da dodatnih stroškov ne bi zmožel. Do leta 1968 tako ni izšla nobena festivalska plošča.¹⁰⁸

6. Jugoslovanski jazz festival z mednarodno udeležbo je potekal med 3. in 5. junijem 1965 na Bledu. Zaradi hudega pomanjkanja financ do zadnjega trenutka ni bilo znano, ali bo za izvedbo festivala dovolj financ ali ne.¹⁰⁹ Na občnem zboru Turističnega društva Bled so sicer priznali, da dvorana med festivali ni popolnoma zasedena, vendar se je festival »v teku let že močno uveljavil in predstavlja zelo močno propagandno sredstvo, zlasti v tujini /.../. Z njim bo treba nadaljevati.«¹¹⁰ Organizacijski odbor je bil vse do aprila prepričan, da festivala ne bo več, nakar jim je uspelo v le dveh mesecih zagotoviti udeležbo številnih tujih in domačih izvajalcev.¹¹¹ Neuradno bi moral 5. junija potekati festival Slovenska popevka, kar bi pomenilo, da bi PORL in Ljubljanski jazz ansambel zaradi vaj in snemanj manjkala na jazz festivalu,¹¹² vendar je na koncu Slovenska popevka potekala 8. junija.¹¹³

Nastopilo je deset zasedb, od slovenskih Orkester Ad hoc (dirigent France Kapus), PORL (dirigent Jože Privšek) in Ljubljanski jazz ansambel (vodja Urban Koder – trobenta, Borut Bučar – klarinet, Dušan Veble – tenor saksofon, Franci Puhar – pozavna, Mario Rijavec – klavir, Milan Ferlež – kitara, Miško Hočever – kontrabas in Aleksander Skale – bobni). Nastopili so še: Plesni orkester RTV Zagreb (dirigent Miljenko Prohaska), Zagrebški jazz kvartet z Buckom Claytonom in Big Joejem Turnerjem, Franco D'Andrea Trio & Enrico Rava, Junior Trio & Vlasta Průchová, Krzysztof Komeda Quintet, Trio Miodraga Todorovića in Ansambel Instituta za jazz Graz (dirigent prof. Friedrich Körner).¹¹⁴ Omejen proračun festivala je poskrbel za to, da je iz programa odpadlo nekaj izvajalcev, ki bi v primeru normalnega proračuna na festivalu nastopili. Med te so spadali Jazz orkester RTV Beograd (dirigent Vojislav Simić), Beograjski jazz kvintet, Kvartet Branka Kende, Eje Thelin in Michel Hausser, pa čeprav Hausser za svoj nastop na festivalu ni nikoli zahteval honorarja.¹¹⁵

¹⁰⁵ Poč: Festival jazz: uspešno mimo prvega jubileja, str. 7.

¹⁰⁶ Srečanje evropskega in ameriškega jazz. V: *Glas* 17 (1964), št. 45, str. 5.

¹⁰⁷ Križić: Situacija o kojoj valja razmisliti, str. 7.

¹⁰⁸ Zrnec: *Sprehod skozi štiri desetletja blejskih in ljubljanskih jazzovskih festivalov (diplomska naloga)*, str. 25.

¹⁰⁹ Prav tam, str. 32.

¹¹⁰ SI ZAL RAD/0099, šk. 2, p. e. 8, Poročilo Upravnega odbora Turističnega društva Bled za občni zbor, 6. 5. 1965.

¹¹¹ Frelih: Blejski festival jazz, str. 22.

¹¹² Štraki: Dva festivala na isti dan!, str. 5.

¹¹³ Mihelčič: Pred festivalom Slovenske popevke, str. 22.

¹¹⁴ Skale: *30 let festivala jazz = 30 years of Jazz Festival*, nepaginirano.

¹¹⁵ Zrnec: *Sprehod skozi štiri desetletja blejskih in ljubljanskih jazzovskih festivalov (diplomska naloga)*, str. 32.

*Orkester Ad hoc na 6. Jugoslovanskem jazz festivalu z mednarodno udeležbo 1965. Od leve proti desni: Janez Gregorc (klavir; izven fotografije), Boris Gruden (tuba), Zdene Otrin (kontrabas), Alojz Bezgovšek - B'gi (pozavna), Jože Fink (bobni; za Bezgovškom), Karel Bradač (rog), Albert Podgornik (tenor saksofon), Franc Bahar (alt saksofon), Ati Soss (alt saksofon), France Kapus (dirigent), Pavel Oman (trobenta; za Kapusom), Pavel Grašič (trobenta), Petar Ugrin (trobenta)
(Vir: Osebni arhiv družine Soss)*

»Kljub vsej krizi, ki jo je bilo čutiti, so bili vsi trije festivalski večeri polni dobrega in pogosto tudi odličnega jazza, jam sessioni v sicer neprijazni Kazini pa celo nekoliko živahnejši in toplejši kot lani,« je Miro Poč zapisal v *Tedenski tribuni*. Kritiziral je ignoriranje »precejšnjega dela (zlasti 'resnega') jugoslovanskega tiska, ki je /.../ prepustil to festivalsko prireditev kar radiu in televiziji,« pri čemer je opozoril tudi na premalo število nastopajočih.¹¹⁶ V *Glasu* so med drugim zapisali: »Letos kakšne posebne vabe ali presenečenja ni bilo, prevladala pa je umirjenost, študijska poglobljenost in kvalitetna igra. Vsekakor nove izkušnje in spoznanja za glasbenike udeležence, medtem ko pri povprečnem gledalcu tudi letošnji jazz na Bledu ni zapustil posebnega vtisa.«¹¹⁷ V *Telegramu* je Đorđe Šaula med drugim zapisal, da je bilo mogoče na festivalu čutiti neko utrujenost, da je nezadostna festivalna organiziranost dala vtis, kot da je festival na robu izčrpanosti, pri čemer je hkrati kritiziral dejstvo, da na festivalu niso nastopile jugoslovanske amaterske jazz zasedbe.¹¹⁸ Leta 2023 sta pri poljski založbi GAD Records izšli vinilna plošča in zgoščenka *Live in Bled 1965* s festivalskega nastopa zasedbe Krzysztof Komeda Quintet s kataložko številko GAD CD 279.¹¹⁹

¹¹⁶ Poč: Šestič: večeri jazz na Bledu, str. 6–7.

¹¹⁷ Umirjen ton in kvaliteta. V: *Glas*, 9. 6. 1965, št. 43, str. 4.

¹¹⁸ Šaula: Festival koji zabrinjuje, str. 5.

¹¹⁹ Krzysztof Komeda Quintet: *Live in Bled 1965*.

Zadnji festival na Bledu in selitev v Ljubljano

7. Jugoslovanski jazz festival z mednarodno udeležbo, zadnji, ki je potekal na Bledu, je potekal od 2. do 5. junija 1966. V primerjavi s prejšnjimi nekaj festivali je bil ta festival spet takšen, kakršen bi bil ob normalnem financiranju,¹²⁰ čeprav se do februarja 1966 ni povsem vedelo, ali bo festival potekal. Na februarškem sestanku organizacijskega odbora so bila nato zagotovljena finančna sredstva in priprave so stekle.¹²¹ Festivala se je ponovno udeležil Willis Conover, ameriški radijski komentator, ki je vodil jazzovske glasbene oddaje. Aleksander Skale je poročal, da je Conover že pred festivalom v svojih oddajah vrtel posnetke s preteklih blejskih festivalov in dodal, da »*bo gospod Conover tudi letošnje posnetke nesel s seboj v Ameriko in jih predvajal v svojih oddajah.*«¹²² Conover je festival posnel in ga kasneje s svojim komentarjem po delih predvajal v svoji oddaji Music USA.¹²³ Napovedovano je bilo, da bodo na festivalu nastopili tudi ameriški kontrabasist Ron Carter, ameriški saksofonist Hal Singer, romunski pianist Iancsy Körössi, Joki Freund Quartet iz Zahodne Nemčije, ameriški saksofonist Cannonball Adderley in ameriški pozavnist J. J. Johnson, vendar so bili njihovi nastopi zaradi pomanjkanja financ odpovedani.¹²⁴ Kot potencialni nastopajoči so se omenjali tudi Oktet Mihajla Živanovića, Trio Josipa Lorbka, jazz balet Fantom s Poljske, Trio Joachima Kühna iz Vzhodne Nemčije, Orkester Gustava Broma s Češkoslovaške in Gunter Hampel Quintet iz Zahodne Nemčije.¹²⁵ Organizatorji so imeli v načrtu tudi »Drum Workshop« oziroma bobnarsko delavnico, na kateri bi nekaj vidnejših jazzovskih bobnarjev govorilo in predstavilo bobnanje v jazzu, kar je bila po besedah Mladena Mazurja »deficitarna disciplina« jugoslovanskega jazzu.¹²⁶ Do njene izvedbe na festivalu kot takšne na koncu ni prišlo.

Na festivalu je nastopilo 20 izvajalcev. Od slovenskih so nastopili Orkester Ad hoc (dirigent France Kapus), Ljubljanski jazz ansambel (vodja Urban Koder – trobenta, Borut Bučar – klarinet, Dušan Veble – tenor saksofon, Mišo Trtnik – pozavna, Mario Rijavec – klavir, Milan Ferlež – kitara, Miško Hočevar – kontrabas in Aleksander Skale – bobni) in PORL (dirigent Jože Privšek), poleg njih tudi: Beograjski jazz ansambel, Randy Brecker Quartet, Mal Waldron Trio, Pierre Favre Trio z Lilian Terry in Enzom Randisijem, Qualton Quintet, Albert Mangelsdorff Trio, Wolfgang Dauner Trio, Plesni orkester RTV Zagreb (dirigent Miljenko Prohaska) s Tedom Cursonom, Zagrebški jazz kvartet z Artom Farmerjem, Attila Garay Trio, Erich Kleinschuster Sextet, Jazz balet: Komorni ansambel slobodnog plesa, Ansambel Instituta za jazz Gradec z Randyjem Breckerjem, Quintette du hotclub de Rotterdam, New Emily Jazz Orchestra, Boris »Tex« Benini afro jazz ansambel in Vokalni kvartet »Novi«.¹²⁷ Nastop Arta Farmerja je bil zaradi pomanjkanja financ sprva pod vprašajem, vendar je potem stroške Farmerjeve poti od Dunaja do Bleda pokrila ameriška diplomacija.¹²⁸

Stane Ivanc je bil v *Tovarišu* kritičen do medijev, predvsem televizije, »*saj v vseh štirih večerih ni prenašala niti minute, medtem, ko je za Opatijo, Zagreb ali Beograd (pa tudi »Slovensko popevko«) vedno dovolj časa.*« Zapisal je, da je bila

¹²⁰ Zrnec: *Sprehod skozi štiri desetletja blejskih in ljubljanskih jazzovskih festivalov (diplomska naloga)*, str. 36.

¹²¹ Mazur: Na Bledu od 2. do 5. juna!, str. 19.

¹²² Skale: Na Bledu glasbeniki z vsega sveta, str. 5.

¹²³ Mazur: Bledski festival džeza i Plesni orkestar RTV Zagreb na »Voice of America«, str. 22.

¹²⁴ Skale: Na Bledu glasbeniki z vsega sveta, str. 5; Hudobivnik: Festival brez festivalnega vzdušja, str. 5.

¹²⁵ Mazur: U susret Bledu, str. 22.

¹²⁶ Mazur: Na Bledu od 2. do 5. juna!, str. 19.

¹²⁷ Skale: *30 let festivala jazzu = 30 years of Jazz Festival*, nepaginirano.

¹²⁸ Zrnec: *Sprehod skozi štiri desetletja blejskih in ljubljanskih jazzovskih festivalov (diplomska naloga)*, str. 37.

dvorana vedno polna, »čeprav se je koncert vsakokrat potegnil v drugi dan«, na koncu pa dodal: »z nekaj izjemami – sodelovanje mlajših in neuigranih skupin – je bil letošnji blejski festival lepo doživetje, ki je predvsem potrdilo kvaliteten vzpon domačega jazza /.../. In glede na to, da je v poplavi festivalov pri nas blejska prireditelj pastorek, skromno upajmo, da je ne bodo tako kmalu ukinili. Škoda bi je bilo.«¹²⁹ Zaradi uveljavljanja rocka, ki je navduševal predvsem mladino, je obisk jazz festivalov na Bledu postajal vse manjši. Nenad Turkalj je v *Telegramu* zapisal, da ima jugoslovanski jazz premalo občinstva, da je izgubil mlado občinstvo in da se ne naredi nič za ustvarjanje novega občinstva, zato se je vprašal, ali je sploh smiselno imeti jazz festival.¹³⁰ Peter Hudobivnik, ki je kritiziral to, da festivalski jam sessioni niso mogli zaživeti, je v *Ljubljanskem dnevniku* med drugim zapisal:

»Letošnji blejski jazz festival je bil s programske plati med najboljšimi doslej, če že ne absolutno najboljši. /.../ Največje doživetje blejskega festivala /.../ je bil nastop trobentarja Arta Farmerja, ki ga je spremljal Zagrebški jazz kvartet. Izjemen je bil tudi nastop Američana Teda Cursona, ki je prav tako kot Art Farmer dokazal veličino jazzu, ki ga izvajajo ameriški črnci.«¹³¹

Posnetki treh skladb, ki jih je Plesni orkester RTV Zagreb izvedel s Tedom Cursonom, so leta 1977 izšli na Cursonovi plošči *Flip Top* pri založbi Arista s kataložsko številko AL 1030.¹³²

Na sestanku organizacijskega odbora festivala junija 1966 je bilo načrtovano, da bo festival normalno potekal tudi v prihodnosti, narejeni so bili tudi načrti za naprej, medtem ko Zavod za pospeševanje turizma Bled ni dajal nobenih odgovorov v zvezi s festivalom. Zadnji poskus strokovne komisije, da bi rešila usodo festivala na Bledu, je bil storjen januarja 1967, vendar s strani Blejcev ni bilo odgovora.¹³³ Tako je bilo z jazz festivalom na Bledu konec. Organizacijsko društvo festivala je marca 1967 sporočilo, da jazz festivala na Bledu v tem letu ne bo.¹³⁴ Uradno je bil vzrok ta, da je Bled postal premajhen, da ni premogel dovolj nastanitvenih zmogljivosti in da je bil prometno neustrezno povezan z ostalimi mesti (težava naj bi bila med drugim tudi v tem, da je bilo v blejskih hotelih manj postelj, kot je bilo sedežev v Festivalni dvorani, in to, da po koncertih ni bilo več avtobusov),¹³⁵ neuradno pa, ker je republiški svet za kulturo in prosveto leta 1963 ustavil gmotno pomoč tako festivalu jazzu kot festivalu Slovenska popevka in je kasneje ni obnovil,¹³⁶ pri čemer Turistično društvo Bled tako ni bilo več finančno zmožno prevzeti takšnih finančnih zalogajev.¹³⁷ »Zavod za pospeševanje turizma na Bledu letos ni več dal denarnih sredstev za prireditev te vrste in se ji je torej odpovedal,« so zapisali v *Delu*.¹³⁸ V obvestilu za javnost je organizacijski odbor sporočil, da obstaja možnost, da bodo z organizacijo festivala ponovno poskusili leta 1968, s čimer bi se prekinila tradicija festivalov.¹³⁹ Strokovna komisija se je odločila, da bo poskušala festival izpeljati v drugem kraju.¹⁴⁰

Eden izmed vzrokov za nadaljevanje festivala je bil ta, da sta Aleksander

¹²⁹ Ivanc: Bled 66, str. 7.

¹³⁰ Turkalj: Džez - da ili ne?, str. 3.

¹³¹ Hudobivnik: Festival brez festivalnega vzdušja, str. 5.

¹³² Curson, Ted: *Flip Top*.

¹³³ Mazur: Bled nije izdržao ..., str. 20.

¹³⁴ Kenda: Letos ne bo jazz festivala na Bledu, str. 5.

¹³⁵ Zrnc: *Sprehod skozi štiri desetletja blejskih in ljubljanskih jazzovskih festivalov (diplomska naloga)*, str. 40.

¹³⁶ SI AS 2130, šk. 17, p. e. 939, Odgovor sklada SRS za pospeševanje kulturnih dejavnosti na prošnjo za finančno podporo, 17. 4. 1965.

¹³⁷ Zrnc: *Sprehod skozi štiri desetletja blejskih in ljubljanskih jazzovskih festivalov (diplomska naloga)*, str. 6.

¹³⁸ Pogačnik: Ljubljana 67 - tokrat jazz, str. 5.

¹³⁹ Mazur: Ljubljana, Karlovac ili Opatija?, str. 12; Kenda: Letos ne bo jazz festivala na Bledu, str. 5.

¹⁴⁰ Mazur: Bled nije izdržao ..., str. 20.

Skale in Mladen Mazur že pred odpovedjo prejela več prijav evropskih in ameriških jazzovskih zasedb, tudi nekaterih bolj znanih, a tudi to, da bi bilo, če bi prekinili s tradicijo festivalov, zelo težko ponovno začeti iz nič.¹⁴¹ Za izvedbo festivala se je potegovalo več mest, med njimi tudi hrvaški mesti Karlovac in Opatija, a je največ interesa in želje pokazala Ljubljana.¹⁴² Že pred uradnim sporočilom, da festivala na Bledu ne bo, so se organizatorji povezali z ljubljanskim mestnim svetom, če bi oni gostili festival. Opatija je sicer že nekaj let poskušala privabiti festival in obljubila konkretno finančno pomoč, medtem ko so organizatorji menili, da bi bilo prav, če bi festival ostal v Sloveniji. Odbor za turizem in prireditve pri ljubljanskem mestnem svetu se je s ponudbo organizatorjev strinjal in jo priporočil mestnemu svetu.¹⁴³ Organizator festivala je naposled postal Zavod ing. Stanka Bloudka iz Ljubljane.¹⁴⁴ »*Le vztrajnosti nekaterih najprizadevnejših članov Organizacijskega odbora in dobri volji Zavoda ing. Stanka Bloudka v Ljubljani, ki je bil pripravljen sprejeti festival jazza pod svoje okrilje, gre zahvala, da je bila tradicionalna neprekinjenost prireditve zagotovljena,*« je zapisal Aleksander Skale.¹⁴⁵ Jugoslovanski jazz festival se je tako iz blejske Festivalne dvorane preselil v Halo Tivoli, pri čemer se je zaradi nasprotovanja Zavoda za pospeševanje turizma Bled ta moral preimenoovati v Mednarodni jazz festival.¹⁴⁶

Zaključek

V sedmih letih delovanja Jugoslovanskega jazz festivala na Bledu je na festivalu skupaj nastopilo 100 različnih zasedb.¹⁴⁷ Če upoštevamo dejstvo, da se s sodelovanjem gostujočih solistov zasedba kot takšna spremeni, npr. kvartet z gostujočim solistom postane dejansko kvintet, je bilo vseh različnih zasedb 125.¹⁴⁸ V vseh blejskih letih festivala je na vseh nastopil Zagrebški jazz kvartet, le enkrat manj pa Ljubljanski jazz ansambel. Med redno nastopajoče slovenske zasedbe na festivalu sodita še Plesni orkester RTV Ljubljana s štirimi festivalskimi nastopi in študentski jazz orkester Ad hoc, ki je pod tem imenom nastopil trikrat, leta 1964 pa kot Ontet Janeza Gregorca.¹⁴⁹

Glede jazzovskih stilov, ki so jih na festivalu izvajale zasedbe, lahko omenimo, da se je v večini izvajal moderni jazz (bebop, cool, hard bop, modalni jazz ...), medtem ko je bilo izvajalcev tradicionalnega jazz (dixieland) precej manj.¹⁵⁰ Organizatorji sprva niso posvečali veliko pozornosti raznolikosti stilov jazz, temveč so program festivala sestavljali predvsem na osnovi prijav.¹⁵¹ V kasnejših letih, ko je festival že potekal v Ljubljani, sta se vodilna člana organizacijskega odbora zavzemala, da bi bil celoten program festivala stilsko čim bolj heterogen.¹⁵²

¹⁴¹ Džez uznemirava. V: *Studio*, 17.-23. 6. 1967, št. 167, str. 23.

¹⁴² Kramar: *60 let Jazz festivala*.

¹⁴³ Ljubljana: »Jugoslovanski jazz festival« ne več na Bledu. V: *Delo*, 1. 3. 1967, št. 57, str. 5.

¹⁴⁴ Skale: 25 let našega festivala jazz, str. 5.

¹⁴⁵ Skale: O rasti in sporedu 13. mednarodnega festivala jazz »Ljubljana – 72«, nepaginirano.

¹⁴⁶ Džez uznemirava. V: *Studio*, 17.-23. 6. 1967, št. 167, str. 23.

¹⁴⁷ Sem sem prištel tudi vse tri ad hoc zasedbe, ki so jih na festivalu sestavili Milan Stojanović, Dragutin Diklić in Ruud Kuyper, vendar zraven nisem posebej štel istih zasedb z različnimi gostujočimi solisti. Zagrebški jazz kvartet je npr. leta 1965 nastopil tako posamezno kot tudi s solistoma Buckom Claytonom in Big Joejem Turnerjem, kar sem vse štel kot Zagrebški jazz kvartet.

¹⁴⁸ Skale: *30 let festivala jazz = 30 years of Jazz Festival*, nepaginirano.

¹⁴⁹ Prav tam.

¹⁵⁰ Rustja: Dvanajst taktov bluesa s strehe Kazine, str. 21; 24 : 2 za moderni jazz. V: *Tovariš*, 17. 6. 1962, št. 23, str. 74.

¹⁵¹ Sušnik: Stopov magnetofon: Aleksander Skale, str. 9.

¹⁵² Prav tam, str. 10.

Leta 1967 je Jugoslovanski jazz festival zapustil Bled, ki je s tem po Slovenski popevki izgubil še drugi glasbeni festival. Festival je sprva nekaj let gostoval v Hali Tivoli, ki se ni izkazala za primeren prostor; zato je leta 1970 sledila selitev v Plečnikove Križanke, kjer je festival našel svoj domicil.¹⁵³ V 70. letih je festival dosegel enega izmed svojih vrhuncev in je, po besedah Aleksandra Skaleta, med letoma 1970 in 1975 spadal med pet najpomembnejših jazz festivalov v Evropi.¹⁵⁴ Edini jazz festival v Jugoslaviji je ostal do leta 1971 oz. 1974, ko je festival nastal še v Beogradu,¹⁵⁵ edini jazz festival v Sloveniji pa do leta 1979, ko je prvič potekal Mednarodni jazz festival v Mariboru.¹⁵⁶ Leta 1984 je prvič gostoval v Cankarjevem domu,¹⁵⁷ kjer, izmenično s Križankami, poteka še danes. Sredi 80. let je prišlo v organizacijskem odboru festivala do spora med privrženci različnih stilov jazz, kar je rezultiralo v tem, da sta leta 1985 istočasno potekala Mednarodni jazz festival v ljubljanskih Križankah in Jugoslovanski jazz festival v blejski Festivalni dvorani.¹⁵⁹ Drugo obdobje Jugoslovanskega jazz festivala je bilo bistveno krajše – do leta 1987. Tistega leta je bila predvidena selitev Jugoslovanskega jazz festivala v Portorož,¹⁶⁰ vendar je zaradi finančnih težav odpadla¹⁶¹ in festival je leta 1987 še zadnjič potekal na Bledu.¹⁶²

VIRI IN LITERATURA

ARHIVSKI VIRI

SI AS – Arhiv Republike Slovenije

- SI AS 249, Svet za kulturo in prosveto Ljudske republike Slovenije.
- SI AS 631, Zveza kulturnih organizacij Slovenije.
- SI AS 1126, Državni sekretariat za blagovni promet Ljudske republike Slovenije.
- SI AS 1589, Centralni komite Zveze komunistov Slovenije.
- SI AS 2130, Republiški sekretariat za kulturo in prosveto Socialistične republike Slovenije.
- SI AS 2198, Republiški sekretariat za kulturo Republike Slovenije.

SI PAK – Pokrajinski arhiv Koper

- SI PAK/0277, TOP Portorož.

SI ZAL – Zgodovinski arhiv Ljubljana

- SI ZAL RAD/0099, Turistično društvo Bled.

¹⁵³ Antič: V prvi vrsti pa funkcionarji mrkih obrazov, str. 28.

¹⁵⁴ Skale: In ves ta jazz ... 1, str. 16.

¹⁵⁵ Jakovljevič: Trideset godina džeza u Jugoslaviji: džez festivali, str. 43.

¹⁵⁶ Šterbenk: Vzpodbuditi glasbena dogajanja, str. 6.

¹⁵⁷ Bogataj: Kaj sedaj, ko Križanke niso več »sveti« kraj dogajanja?, str. 41.

¹⁵⁸ Sušnik: Zakaj Big band RTV Ljubljana ni nastopil, str. 22–23; Skale: Zakaj Big band RTV Ljubljana ni nastopil, str. 22.

¹⁵⁹ Jakša: Zopet v Križankah, str. 18; Volčjak: Jazz festival na Bledu, str. 1.

¹⁶⁰ SI PAK/0277, šk. 65, p. e. 133, Jugoslovanski jazz festival »Portorož 87«.

¹⁶¹ SI AS 2198, šk. 109, p. e. 2087, II. poročilo skupščini občine Piran o poteku izvajanja začasnega družbenega varstva v Avditoriju Portorož od 11. 5. do 6. 7. 1987, str. 1.

¹⁶² Zrnec: *Sprehod skozi štiri desetletja blejskih in ljubljanskih jazzovskih festivalov (diplomska naloga)*, str. 107.

ČASOPISNI VIRI

- Delo*, 1963, 1966–1967, 1987.
Delo: Sobotna priloga, 1984, 2002.
DownBeat, 1962–1964, 1983.
Džuboks, 1977.
Glas in Gorenjski glas, 1964–1965, 1985.
Glasbena mladina, 1984–1985.
Koncertni list Slovenske filharmonije, 1960.
Kričič, 1982, 1984.
Ljubljanski dnevnik in Dnevnik, 1955, 1957, 1959, 1962, 1965–1966, 1989.
Mladina, 1960, 1962, 1965, 1984.
Stop, 1982.
Studio, 1966–1967.
Tedenska tribuna, 1960, 1963–1965.
Telegram, 1960, 1962–1966.
Tovariš, 1960–1963, 1966.
Večer, 1979.
Večernji list, 1960.
- Antič, Igor: V prvi vrsti pa funkcionarji mrkih obrazov. V: *Delo: Sobotna priloga* 44 (2002), št. 79, str. 28.
 B., J.: Srečanje evropskega in ameriškega jazzu. V: *Glas* 17 (1964), št. 45, str. 5.
 Berendt, Joachim E.: Jazz in Yugoslavia. V: *DownBeat* 30 (1963), št. 31, str. 20.
 Bezič, Jerko: Gostovanje Jutte Hipp in njenih solistov. V: *Ljubljanski dnevnik* 5 (1955), št. 80, str. 10.
 Bogataj, Boris: Kaj sedaj, ko Križanke niso več »sveti« kraj dogajanja? V: *Mladina* 42 (1984), št. 25, str. 41.
 Ciglič, Marijan: Stara zvezda ni zbledela: Armstrong prihitel, zaigral, odšel v Izrael. V: *Ljubljanski dnevnik* 9 (1959), št. 78, str. 8.
 Čuček, Janez: Moderen jazz prevladuje. V: *Ljubljanski dnevnik* 12 (1962), št. 162, str. 6.
 Fornezzi, Tone: Jazz, dež in V: *Tedenska tribuna* 8 (1960), št. 38, str. 6.
 Frelih, A.: Blejski festival jazzu. V: *Ljubljanski dnevnik* 15 (1965), št. 145, str. 22.
 Hudobivnik, Peter: Festival brez festivalnega vzdušja. V: *Ljubljanski dnevnik* 16 (1966), št. 153, str. 5.
 Ivanc, Stane: Festival v slepi ulici. V: *Tovariš* 19 (1963), št. 23, str. 54.
 Ivanc, Stane: Bled 66. V: *Tovariš* 22 (1966), št. 24, str. 7.
 Jakovljevič, Svetolik: Trideset godina džeza u Jugoslaviji: džez festivali. V: *Džuboks* 4 (1977), št. 40, str. 43.
 Jakša, Lado: Zopet v Križankah. V: *Glasbena mladina* 16 (1985), št. 1, str. 18.
 Jeske, Lee: Profile: Aladár Pege. V: *DownBeat* 50 (1983), št. 1, str. 47.
 Kenda, Jani: Letos ne bo jazz festivala na Bledu. V: *Delo* 9 (1967), št. 70, str. 5.
 Križič, Miro: Situacija o kojoj valja razmisliti. V: *Telegram* 5 (1964), št. 215, str. 7.
 Luković, Petar: Večni fant s trobento: paberki iz življenja in dela Bojana Adamiča, 3. del. V: *Nedeljski dnevnik* 27 (1988), št. 324, str. 25.
 Majdič, Polde: Naša leta: Miroslav Hočevar. V: *Kričič* 11 (1982), št. 7, str. 14.
 Majdič, Polde: Naša leta: Aleksander Skale. V: *Kričič* 13 (1984), št. 12, str. 12.
 Mazur, Mladen: Na Bledu od 2. do 5. juna! V: *Studio* 3 (1966), št. 98, str. 19.
 Mazur, Mladen: U susret Bledu. V: *Studio* 3 (1966), št. 109, str. 22.
 Mazur, Mladen: Bledski festival džeza i Plesni orkestar RTV Zagreb na »Voice of America«. V: *Studio* 3 (1966), št. 129, str. 22.
 Mazur, Mladen: Bled nije izdržao... V: *Studio* 4 (1967), št. 151, str. 20.
 Mazur, Mladen: Ljubljana, Karlovac ili Opatija? V: *Studio* 4 (1967), št. 155, str. 12.
 Mihelčič, Pavel: Pred festivalom Slovenske popevke. V: *Mladina* 23 (1965), št. 21, str. 22.

- Poč, Miro: Le improvizacija. V: *Tedenska tribuna* 11 (1963), št. 24, str. 7.
- Poč, Miro: Festival jazz: uspešno mimo prvega jubileja. V: *Tedenska tribuna* 12 (1964), št. 24, str. 7.
- Poč, Miro: Šestič: večeri jazz na Bledu. V: *Tedenska tribuna* 12 (1965), št. 23, str. 6–7.
- Pogačnik, Bogdan: Ljubljana 67 - tokrat jazz. V: *Delo* 9 (1967), št. 167, str. 5.
- Rustja, Branko: Dvanajst taktov bluesa s strehe kazine. V: *Tovariš* 16 (1960), št. 40, str. 21.
- Sinkovič, M.: Dileme oko karaktera Festivala. V: *Telegram* 1 (1960), št. 20, str. 11.
- Sinkovič, M.: Nastojanja i ostvarenja. V: *Telegram* 1 (1960), št. 22, str. 11.
- Skale, Aleksander: Na Bledu glasbeniki z vsega sveta. *Delo* 7 (1966), št. 146, str. 5.
- Skale, Aleksander: Zakaj Big band RTV Ljubljana ni nastopil. V: *Delo: Sobotna priloga* 26 (1984), št. 174, str. 22.
- Skale, Aleksander: 25 let našega festivala jazz. V: *Glasbena mladina* 14 (1984), št. 8, str. 4.
- Skale, Aleksander: In ves ta jazz... 1. V: *Dnevnik* 37 (1989), št. 163, str. 16.
- Sušnik, Stane: Stopov magnetofon: Aleksander Skale. V: *Stop* 14 (1981), št. 31, str. 8–10.
- Sušnik, Stane: Zakaj Big band RTV Ljubljana ni nastopil. V: *Delo: Sobotna priloga* 26 (1984), št. 151, str. 22–23.
- Šaula, Đorđe: Festival koji zabrinjuje. V: *Telegram* 6 (1965), št. 268, str. 5.
- Šmuc, Gaby: Njegovih prvih 70 let 4. V: *Stop* 15 (1982), št. 42, str. 36.
- Šömen, Branko: Bled 1960. V: *Mladina* 18 (1960), št. 38, str. 1.
- Šterbenk, Darko: Vzpodbuditi glasbena dogajanja. V: *Večer* 35 (1979), št. 114, str. 6.
- Štrakl, Ivo: Dva festivala na isti dan! V: *Ljubljanski dnevnik* 15 (1965), št. 57, str. 5.
- Švara, Ernest: Ko je bil boben na nožni pogon s činelama še čudo vseh čudes. V: *Delo* 29 (1987), št. 6, str. 10.
- Turkalj, Nenad: Jazz-festival. V: *Večernji list* 2 (1960), št. 376, str. 5.
- Turkalj, Nenad: Vprašaj nad blejskim festivalom. V: *Delo* 5 (1963), št. 158, str. 7.
- Turkalj, Nenad: IV jugoslavenski džez-festival bez rang-listi. V: *Telegram* 4 (1963), št. 164, str. 7.
- Turkalj, Nenad: Džez - da ili ne? V: *Telegram* 7 (1966), št. 320, str. 3.
- Tynan, John: On the Road with Helen Merrill. V: *DownBeat*, 30 (1963), št. 27, str. 19.
- Volčjak, Marija: Jazz festival na Bledu. V: *Gorenjski glas* 38 (1985), št. 30, str. 1.

INTERVJUJI

Intervju s Francetom Kapusom, 22. marec 2019. Transkript intervjuja hrani avtor.

RADIJSKI IN TELEVIZIJSKI PRISPEVKI

Časl, Rado: *Radijski portret: Aleksander Skale*. Ljubljana: RTV Ljubljana. Predvajano na Prvem programu Radia Ljubljana, 9. 5. 1987.

Dekleva, Milan: *Omizje: Stoletje jazz*. Ljubljana: RTV Slovenija. Predvajano na TV Slovenija 1, 30. 6. 1999.

Kramar, Alja: *60 let Jazz festivala*. Ljubljana: RTV Slovenija. Predvajano na Prvem programu, 15. 6. 2019. Dostopno na: <https://365.rtvsl.si/podkast/prvi-program/174626553>.

Kumer, Marko: *Nedeljski glasbeni portret: Vinko Globokar*. Ljubljana: RTV Slovenija. Predvajano na Programu Ars, 11. 12. 2011.

Kumer, Marko: *Nedeljski glasbeni portret: Jure Robežnik*. Ljubljana: RTV Slovenija. Predvajano na Programu Ars, 22. 8. 2013.

Skale, Aleksander: *Razvoj slovenske zabavne glasbe in jazzu: Bojan Adamič*. Ljubljana: RTV Ljubljana. Predvajano na Drugem programu Radia Ljubljana, 17. 12. 1979.

Zagoričnik, Nina: *Proti etru, spet ta dež: Urban Koder, jazzist*. Ljubljana: RTV Slovenija. Predvajano na Valu 202, 2. 1. 2014.

LITERATURA

Gabrič, Aleš: *Socialistična kulturna revolucija: slovenska kulturna politika 1953–1962*. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1995.

Kajzer, Ana: *Razvoj slovenskega jazzu v luči družbenih sprememb (diplomsko delo)*. Ljubljana: A. Kajzer, 2003.

Koder, Urban: Prvih deset let. V: *50! Jazz festival Ljubljana*. Ljubljana: Cankarjev dom, 2009, str. 46–48.

Mazur, Mladen: Jazz v Jugoslaviji od začetkov do danes. V: *Eseji o jazzu: Dekleva - Krall - Vrdoljak - Mazur - Skale* (ur. Igor Antič). Ljubljana: Mestna konferenca ZMS Ljubljana, 1972.

Skale, Aleksander: *30 let festivala jazzu = 30 years of Jazz Festival*. Ljubljana: Cankarjev dom, 1989.

Skale, Aleksander: O rasti in sporedu 13. mednarodnega festivala jazzu »Ljubljana – 72«. V: *Eseji o jazzu: Dekleva - Krall - Vrdoljak - Mazur - Skale* (ur. Igor Antič). Ljubljana: Mestna konferenca ZMS Ljubljana, 1972.

Zrnec, Primož: *Sprehod skozi štiri desetletja blejskih in ljubljanskih jazzovskih festivalov (diplomska naloga)*. Ljubljana: P. Zrnec, 2000.

ZVOČNI NOSILCI

Curson, Ted: *Flip Top*. New York: Arista, 1977.

Geller, Herb: *European Rebirth 1962 Paris Sessions*. Barcelona: Fresh Sound Records, 2022.

Globokar, Vinko: *Hallo, Do You Hear Me*. Ljubljana: ZKP RTV Slovenija, 2006.

Krzysztof Komeda Quintet: *Live in Bled 1965*. Sosnowiec: GAD Records, 2023.

Kvartet Jožeta Privška: *Jazz kvartet Jože Privšek*. Beograd: PGP RTB, 1961.

Ljubljanski jazz ansambel: *Dixieland festival*. Zagreb: Jugoton, 1962.

Pege Trio: *Blues in Bled*. Budimpešta: Qualiton, 1964.

Različni izvajalci: *I. Jugoslavenski jazz festival Bled 1960*. Zagreb: Jugoton, 1960.

Različni izvajalci: *Jugoslovenski festival džeza Bled 1961*. Beograd: PGP RTB, 1961.

Različni izvajalci: *III Jugoslovenski festival džeza Bled 1962*. Beograd: PGP RTB, 1962.

Različni izvajalci: *4. jugoslovanski jazz festival Bled Jugoslavija 1963*. Zagreb: Jugoton, 1963.

SUMMARY

“OUR JAZZ CAME OF AGE IN BLED”: 65 YEARS SINCE THE FIRST YUGOSLAV JAZZ FESTIVAL IN BLED

Ideas for a Yugoslav jazz festival began to emerge among members of Yugoslav dance orchestras at pop festivals in Opatija, while a more serious initiative was taken at the festival in question in 1959, which resulted in the organisation of the first Yugoslav Jazz Festival in September 1960 in Bled. The festival came about relatively quickly, considering that eight years earlier there

had been a debate in the press between supporters and opponents of jazz, who wanted to ban jazz. With the first Yugoslav Jazz Festival, this genre gained recognition in our country, and Yugoslav jazz musicians gained their domicile. Three Slovenian bands performed at the first festival – the Mojmir Sepe Ensemble, the Jože Privšek Quartet and the Ljubljana Jazz Ensemble, which performed at the festival six times during its Bled period and was one of the festival's most loyal participants. Slovenian bands that regularly perform at the festival include the RTV Ljubljana Dance Orchestra with four festival appearances and the ad hoc student jazz orchestra, which officially performed three times and unofficially four times (in 1964 under the name the Janez Gregorc Ontet). At the third festival in 1962, several foreign musicians were also among the performers, giving the then Yugoslav jazz festival an international character, with the title “Yugoslav Jazz Festival” being supplemented with the words “with international participation”. The next turning point came at the fifth festival, when the legendary American band Modern Jazz Quartet performed. This made the festival internationally recognised and interesting even for the world's most prominent jazz musicians. The beginning of the end of the festival came in 1963, when the Republic Council for Culture and Education discontinued financial support for the festival. No festival records were released from the last three festivals, and the organising committee was often unsure until just before the festival began whether there would be enough funds to hold the festival. In 1967, the festival moved to Ljubljana, where it still takes place today. Due to a dispute between the festival organisers, the Bled Yugoslav Jazz Festival was revived in 1985. The second period of this festival was short, lasting until 1987, when the festival was supposed to move to Portorož, but due to financial problems, it remained in Bled and finally closed down that year.